

Sven Hakon Rossel (ed.). *Hans Christian Andersen: Danish Writer and Citizen of the World*. Amsterdam / Atlanta: Rodopi, 1996. 294 Pp. ISBN 90-5183-948-0.

Fem kendte forskere bøjer sig end en gang over H.C. Andersen og hvad kommer der ud af det? En bog på knap 300 sider med så mange oplysninger at det er svært at se skoven for bare træer. Dette er på én gang bogens fortjeneste og dens svaghed. Der står simpelthen for meget i den.

Bogens første kapitel er en biografisk indledning på 120 sider. Som påpeget i indledningen, støtter den nødvendigvis i høj grad på eksisterende biografier som f.eks. Bredsdorffs. Når dette liv med de mange bekendtskaber, rejser, besøg, dagbøger og breve skal beskrives og det hele partout skal med, kan det ikke blive til andet end en kompilation af både fakta og kilder, hvorved den af og til får karakter af en opremsning. For undertegnede virkede det nærmest som et repetitionskursus, hvor jeg ville have foretrukket lidt færre fakta og lidt flere synspunkter. Mon det virkelig er nødvendigt for at forstå forfatteren H. C. Andersen, at gå i hans fodspor og følge hvert et skridt i samme næsegruse beundring og forundring som emnet for biografien selv viser? En form for identificering med den beskrevne person som biografer oftere lider af, men som i dette tilfælde får en ekstra farve. Jeg har fra tid til anden spurgt mig selv om H. C.

Andersen stadig ikke får den 'erkendelse' i Danmark som han higede efter. Sagen er vist mere kompliceret end som så. I H. C. Andersens eget land er det ikke helt trængt igennem at digteren er større og mere udødelig end alle de lærde, kunstneriske og adelige venner han besøgte. Man tager derimod gerne del i hans selvgestaltede myte om den fattige dansker der får del i verdens storhed. Som bogens bagsidetekst selv påstår, men ikke tror på, er H. C. Andersen 'a key figure in European contemporary culture'. Vi må holde op med at tage Collinernes briller på. Er deres evighedsværdi ikke netop begrundet i at de kendte den store forfatter?

Næste kapitel om digteren som europæer råder bod på problemet, idet der her forsøges at give indblik i H. C. Andersens behov for at rejse og dets effekter: "Andersen becomes a European on tour and not just a Dane on a European detour to his home" (s. 129). Poul Houe beskriver digterens uro og ud- og hjemlængsel som en nærmest neurotisk jagen efter lykke og bekræftelse som altid findes et andet sted end lige der hvor man befinder sig. Kun skade at alle tredive rejser nævnes endnu en gang, efter 1. kapitels gennemgang. Det ville have været anbefalelsesværdigt hvis forfatterne havde læst hinanden og derved undgået de mange gentagelser.

Tredie kapitel koncentrerer sig om digterens forhold til musikken og igen er der for mange fakta og for få samlende synspunkter, som når der tales om Andersens snarere lyriske end dramatiske tone, der fik ham til at vælge samarbejdet med danske komponister i stedet for at følge de større Europæiske operakomponister. Den slags burde der være mere af.

Der er mere nyt at hente i Kofoeds essay om Andersen og hans europæiske kilder, hans litterære udvikling både fra europæisk synsvinkel og i hjemligt perspektiv. Det er først her forbindelsen mellem de mange bekendtskaber og Andersens litterære udvikling klargøres. Den Balzacske og Dickenske overgang fra de historisk-romantiske 1820'erne til næste tiårs poetiske realisme opleves også af H. C. Andersen. Hans manglende interesse for Middelalderen finder sin berettigelse i bekendtskabet med den italienske renæssance. Det lykkes også Kofoed at give et overblik over eventyrenes beskaffenhed og deres inspirationskilder.

Bogen afsluttes med Aage Jørgensens gennemgang af den hjemlige og europæiske reception hvor selve Danmark, af gode grunde, får mest opmærksomhed. Den tyske reception får lige så mange sider som Danmarks og dér begynder man at se fidusen. Til sidstnævnte lands reception er der materiale nok at hente i Ivy Möller Christensens *Den gyldne*

trekant. Ellers er pladsmangelen eller de manglende sprogkundsaber vel grunden til at oplysningerne er så sporadiske at de nærmest bliver ligegyldige. De enkelte lande får hver ca. en halv side til rådighed, Holland dog endnu mindre. Der siges ingenting om vore digteres reception af H. C. Andersen, således mangler van Lenneps versificerede oversættelse af "Den grimme Ælling" ligesom de 84 andre oversættelser af samme eventyr. Aage Jørgensen fremstiller det som om eventyrene aldrig rigtig er trængt igennem i Holland, mens deres uhyre popularitet er udtryk for det modsatte. Frederik van Eedens roman *De kleine Johannes* har ikke bare lånt heltens navn fra eventyrene, mens der endnu i 1980'erne kom en hel roman med en fortsættelse af 'Sneedronningen' af den navnkundige Cees Nooteboom. Så sent som i kulturbyåret 1996 er der premiere på en kendt hollandsk dramatikers skuespil om samme eventyr, for bare at give et par eksempler. Dette arbejde kan med føje laves om.

Alt i alt er *Hans Christian Andersen: Danish Writer and Citizen of the World* en bog med vekslende kvalitet, for Andersen-kendere snarere brugbar som opslagsbog, i det store Europa vel for komparatister *only*, helt i overensstemmelse med seriens udgangspunkt: *Internationale Forschungen zur allgemeinen und vergleichende Literaturwissenschaft*.

Annelies van Hees, Universiteit van Amsterdam